

Vereniging voor Zoogdierkunde
en Zoogdierbescherming

Quickscan Otto'slaan te 16-18 Hilversum

**Een inspectie op potentiële onderkomens voor
vleermuizen in de te slopen gebouwen en de te kappen
bomen**

E. A. Jansen

oktober 2006

Notitie van de Zoogdierverseniging VZZ

In opdracht van dhr Schmohl

Quickscan Otto'slaan 16-18, te Hilversum

Een inspectie op potentiële onderkomens voor vleermuizen in de te slopen gebouwen en de te kappen bomen

Notitie nr.: 2006.52
Datum uitgave: oktober 2006
Auteurs: E. A. Jansen
Productie: Stichting VZZ
Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem, Nederland
Tel. 026-3705318, E-mail: zoogdier@vzz.nl

Naam en adres opdrachtgever: Dhr. Schmohl
Vaartweg 111
1217 SM Hilversum
06-54.28.68.76
Hilversum

Deze notitie kan geciteerd worden als:

Jansen, E.A. 2006. Quickscan Otto'slaan 16-18, te Hilversum. Een inspectie op potentiële onderkomens voor vleermuizen in de te slopen gebouwen en de te kappen bomen. VZZ rapport 2006.xx. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.

De Stichting VZZ, onderdeel van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van de VZZ; opdrachtgever vrijwaart de VZZ voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ)

Deze notitie is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze notitie mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inleiding

De Stichting Dudok Wonen is voornemens de panden Otto'slaan 16-18 te slopen alsmede een deel van omringende groenstructuren te kappen om nieuwbouw op de planlocatie te kunnen realiseren. De huidige aanwezige bebouwing bestaat uit een koetshuis bestaande uit drie gebouwdelen: de stal, de koetswoning en een tussenliggende werkruimte. Het gebouw dateert van voor 1930, waardoor er geen spouwmuren aanwezig zijn. De panden zijn een groot aantal jaren niet of nauwelijks onderhouden, waardoor veel ruimte aanwezig is tussen houtdelen en de muren. Hier en der is dit eenvoudig gerepareerd door de gaten deels op te vullen. De ruimten in de panden hebben sterk verschillende gebruiksfuncties. Enkele worden intensief voor bewoning gebruikt, andere worden niet of nauwelijks gebruikt, alleen voor opslag. In opdracht van de omwonenden heeft er op 28 september een Quickscan plaatsgevonden met betrekking tot mogelijkheden en aanwezigheid van sporen van vleermuisgebruik in en aan de drie gebouwdelen, alsmede is een beoordeling gegeven ten aanzien van de groenstructuren om het terrein heen.

De gebouwdelen zijn beoordeeld op geschiktheid als

- * winterverblijfplaats
- * zomerverblijfplaats
- * paarverblijfplaats

De groenstructuren op het terrein zijn beoordeeld op mogelijke functies als verblijfplaats, vliegroutes en jachtgebied.

Tevens is er een avond gecontroleerd op in- en uitvliegende vleermuizen en aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis. De Quickscan en beoordeling zijn uitgevoerd door E.A. Jansen.

Ligging plangebied

Het plangebied ligt in de wijk Boomburg. Deze villawijk kenmerkt zich door veel groen waaronder diverse oude bosstructuren en oude bomen. De planlocatie ligt op relatief korte afstand van water, parken en heeft een groene verbinding met het Corversbos. De planlocatie is een half open terrein dat aan alle zijden windbeschermt is. Op de planlocatie zijn diverse groenstructuren aanwezig van verschillende leeftijden. Aan de voorzijde van het gebouw staan enkele geknotte lindes waarin enkele holten aanwezig zijn. Aan de noord- en oostzijde van planlocatie bevindt zich een jonge groenstrook deels bestaande uit esdoorns. Aan de westzijde staat nog een deel van een oude laan of bomensingel.

Op de planlocatie is een enkel gebouw aanwezig bestaande uit drie gebouwdelen; een koetshuiswoning, een werkplaats en een stal ruimte. Alle drie hebben een zolderruimte, waarvan delen bewoond zijn. Onder de koetswoning is een kelder aanwezig, in de werkplaats een onderhoudsput en in de tuin een oude gemetselde bezinkput.

Resultaat

Beoordeling van de gebouwdelen

Potentie planlocatie als vleermuiswinterverblijfplaatsen

Allereerst is de kelderruimte visueel geïnspecteerd en beoordeeld op geschiktheid als overwinterplaats van vleermuizen. Deze middelgrote ruimte is van buitenaf voor vleermuizen nauwelijks toegankelijk. Het klimaat in de ruimte is muf en redelijk droog, en daarmee ongeschikt als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

Vervolgens is de onderhoudsput in de werkplaats visueel geïnspecteerd. Deze ruimte ruikt sterk naar diesel en heeft een ongunstige temperatuur. De onderhoudsput is beoordeeld als ongeschikt als overwinteringsplek voor vleermuizen.

Buiten is een oude gemetselde bezinkput aanwezig, deze is matig geschikt als overwinteringsplek voor vleermuizen. Deze put is pas in 2006 blootgelegd. Het is daarom onwaarschijnlijk dat deze al als vleermuiswinterverblijfplaats gebruikt wordt. Deze dient vooraf aan de sloop wel grondig geïnspecteerd te worden, aangezien vestiging van een of enkele vleermuizen in tussenliggende periode mogelijk is. Indien vleermuizen aanwezig zijn dient de sloop van dit deel na 15 april plaats te vinden.

Potentie planlocatie als zomerverblijfplaatsen

Alle bovengrondse en minder door mensen gebruikte gebouwdelen zijn geïnspecteerd op aanwijzingen van gebruik door vleermuizen. Tijdens deze inspectie werden een groot aantal nachtvllindervleugels gevonden op de zolderverdieping van de stal. Het betreft hier een nachtelijke zomerverblijfplaats van een of enkele gewone grootoorvleermuizen.

Door de grote hoeveelheid opgeslagen materialen en slechte vloergedeelten van de zolder kon niet de gehele zolder geïnspecteerd worden, waardoor niet uitgesloten kan worden dat er op deze zolder in de zomermaanden meer gewone grootoorvleermuizen verblijven. In de zomermaanden dient er in de ochtenduren een controle op zwermende en invliegende vleermuizen plaats te vinden.

Bij een visuele inspectie kunnen nauwe ruimten, welke zoal door gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen bewoond worden, vaak niet of maar deels visueel ingezien worden. Om aan- of afwezigheid te kunnen vast stellen worden detector inventarisaties uitgevoerd in tenminste drie verschillende seizoenen (15-30 april / 7-30 juni / 15 juli-30 augustus). In vergelijkbare bouwconstructies, d.w.z. koetshuizen op diverse buitenplaatsen en landgoederen, zijn regelmatig kolonies gewone dwergvleermuizen en gewone grootoren aangetroffen (van Vliet et al 1997) .

Potentie van de groensingel

De bomen hebben een leeftijd waarbij boomholten aanwezig kunnen zijn, maar dit is door het vele blad in deze periode niet te beoordelen. De bomen dienen na de bladval beoordeeld te worden op hun kwaliteit als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten en eventueel in de zomer en najaar te worden gecontroleerd op hun gebruik. De westelijke bomensingel is van dien aard dat deze ook een functie kan hebben als belangrijke vliegroute van eventuele naburige vleermuiskolonies. Het geheel groenomzoomde plangebied kan een belangrijk jachtgebied zijn voor verschillende soorten vleermuizen. Intensiteit van het gebruik hangt sterk af van in de omgeving aanwezige populaties en de grootte van deze populaties. Voor een goede afweging van het belang zijn meerdere detectorcontroles nodig (Limpens & Twisk 2004).

Avondcontrole op paarverblijfplaatsen

Aanvullend op de visuele inspectie is vanaf de schemering aan de voorzijde van beide panden gepost met een vleermuisdetector type Pettersson D240 om eventueel uitvliegende vleermuizen vast te kunnen stellen. Hierbij werd een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen, welke twee verschillende gebouwdelen bij het koetshuis aanvloog. Dit is een sterke aanwijzing dat op deze locatie gedurende tenminste de nazomer een tot enkele gewone dwergvleermuizen hun verblijfplaats hebben.

Tenminste enkele individuen gebruikten de groenstructuur van het plangebied als vliegroute naar andere jachtgebieden. Voor een goede beoordeling van deze functie zijn tenmiste drie bezoeken in andere perioden noodzakelijk (Limpens & Roschen 2002, Limpens & Twisk 2004).

Discussie

Vleermuizen gebruiken een vast netwerk van verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden. Alleen de nabijheid en kwaliteiten van deze deelleefgebieden alsmede een goede groene dooradering maken het mogelijk dat populaties vleermuizen kunnen voortbestaan. Verschillende soorten vleermuizen zijn aangewezen op menselijke bebouwing/bouwwerken als slaapplek gedurende de dag of gedurende de winterslaaperperiode, voor de paring en voor het grootbrengen van hun jongen. Om de instandhouding van populaties van bedreigde diersoorten te garanderen heeft de wetgever de flora & faunawetgeving en de natuurbeschermingswet ingesteld. Deze verplicht alle burgers in hun handelen zorgvuldig om te gaan met beschermde diersoorten of beschermde gebieden (artikel 2).

Dit betekent ook dat wanneer aanwezigheid van beschermde planten - en/of diersoorten wordt vermoedt of te verwachten is de initiatiefnemer actie dient te ondernemen, d.w.z. hiervoor gepast onderzoek laat uitvoeren om aan- of afwezigheid vast te laten stellen en voldoende mitigatie maatregelen neemt om voortbestaan van de beschermde planten- of diersoorten te garanderen. Met deze Quickscan is aan de onderzoeksinspanning maar deels aan voldaan en in het huidige uitvoeringsplan zijn weinig mitigatie mogelijkheden. Het is mogelijk dat betreffende planlocatie in de zomermaanden gebruikt wordt als (kraam-) verblijfplaats van verschillende soorten vleermuizen. Daarnaast is het in deze periode onmogelijk om vast te stellen of het betreffende plangebied een belangrijke functie heeft als jacht- of vliegroute van aanwezige of naburige kolonies vleermuizen.

Indien de aanwezigheid van beschermde dier- of plantensoorten wordt vastgesteld is de initiatiefnemer verplicht hiervoor voldoende zorg in acht te nemen. In het plangebied is een verblijfplaats van gewone grootoren aanwezig en zeer waarschijnlijk ook een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen. Of deze verblijfplaatsen onttrokken kunnen worden en onder welke voorwaarden moet ter beoordeling worden voorgelegd aan het Ministerie van Landbouw. Hierbij worden nut en noodzaak van de ingreep afgewogen tegen de mogelijke schade aan populaties van beschermde diersoorten. Hiervoor dient de initiatiefnemer een verzoek tot ontheffing Flora & Faunawetgeving Artikel 10 en 11 in te dienen.

Verzoeken tot ontheffingverlening worden alleen in behandeling genomen als alle informatie met betrekking tot aanwezigheid van diersoorten, grootte van aanwezige populaties en relatief belang van het gebied voor deze populaties compleet is.

Conclusie

Het is uit te sluiten dat een winterverblijfplaats van vleermuizen aanwezig is op de planlocatie.

Het is echter niet uit te sluiten dat op de planlocaties vleermuizen gebruik maken van gebouwdelen of de westelijke bomenlaan/singel.

Om een goede indruk te krijgen van het gebruik van de gebouwen en bomen door groepen vleermuizen dienen er tenminste nog drie terreinbezoeken in de periode april-augustus plaats te vinden, waarvan tenminste een ter controle op zwermdende en invliegende vleermuizen. Tijdens de Quicksan werd een verblijfplaats van gewone grootoren vastgesteld, evenals een zeer waarschijnlijk paarverblijf van gewone dwergvleermuizen. Dit zijn vaste rust- en verblijfplaatsen zoals bedoeld in artikel 11 van de Flora & Faunawetgeving zoals gepubliceerd in staatsblad 402 (1998).

Literatuur

- Alder, H. 1993. Licht-Hindernisse auf Flugstrassen. Fledermausgruppe Rheinfal Info 1993/1:5-7
- Brinkmann R, L. Bach, C. Dense, H.G.J.A. Limpens, G. Mascher en U. Rahmel. 1996. Fledermause in Planung. Natur und Landschaftsplanung 8: 229-236.
- Brinkmann & H.G.J.A. Limpens. 1999 The role of bats in landscape planning. Trav. Sci. Mus. Nat. Hist. Nat. Lux 31; 119-136.
- Briggs, P. 2002 A study of bats in barn conversions in Hertfordshire. Hertfordshire County Council.
- Coelen, J., G. Keijl en F. Van der Vliet. 1989. Vleermuizen in enkele terreinen van Stichting Het Utrechts Landschap. Zomer 1989. Stichting Vleermuis Onderzoek.
- Dijkstra, V., H. Limpens, E. Jansen, N. Hoogeveen, & L. Verheggen. Vleermuizen in Gelderland, naar een actieplan voor aandachtsoorten. Provincie Gelderland, Arnhem, Stichting Vleermuisbureau, Geleen.
- Helmer, H. H.J.G.A. & Limpens 1988. Echo's in het landschap; over vleermuizen en ecologische Infrastructuur. De Levende Natuur 88: 2-6.
- Jansen, E.A. 2006a. Vleermuisgebieden op en rond het golfterrein De Haar (Vleuten). Inventarisatie en randvoorwaarden voor de herinrichting. VZZ rapport 2006.032. Zoogdiervereniging 2006. Arnhem
- Jansen, E.A. 2006b. Parkbos Voorstonden vanuit een vleermuisperspectief en enkele opmerkingen met betrekking tot boommarters. VZZ rapport 2006.37 Zoogdiervereniging VZZ Arnhem.
- Jansen, E.A. 2004. Vleermuisinspectie van de voormalige Willibrordus- en Bonifatiuschool en de directe omgeving. Een onderzoek naar gebruik van het terrein aan de Nieuweroordweg te Zeist door vleermuizen. VZZ rapportnr 2004.031
- Jansen, E.A., H.G.J.A. Limpens, A.M. Spitzen van der Sluijs. 2005. Mogelijkheden, beperkingen en consequenties van een duurzame ontwikkeling van fort bij Vechten binnen het enveloppe gebied van de forten Vechten, Rijnauwen en 't Hemeltje. VZZ/ SBB, VZZ rapportr 2005.xxx.
- Jansen, E.A. 2003. Het gebruik van het MOB-complex Groenekan en het voormalige sportterrein door vleermuizen. VZZ rapportnr. 2003.024
- Jansen, E.A. 1995 Zur einer Methode der Erfassung von in Baumhohlen überwinternden Fledermause. Nabu Niedersachsen/ Stichting Vleermuisonderzoek
- Limpens, H.G.J.A., A. Roschen. 2002 Bausteine einer systematischen Fledermauserfassung Teil 2-Effektivitat, Selektivitat und Effizienz von Erfassungsmethoden. Nyctalus 8 heft 2: 159-178.
- Limpens, H. & P. Twisk 2004. Met vleermuizen overweg. Uitgave van Ministerie van Verkeer- en Waterstaat, dienst Weg- en waterbouwkunde.
- Roche, N. en P. Elliott, 2000. Analysis of bat (*Pipistrellus* and *Myotis* spp.) activity in deciduous woodlands in England using nonlinear model. *Myotis* 38: 19-40.
- Verboom, B. en K. Spoelstra. 1999 Effects of food abundance and wind on the use of tree lines by an insectivorous bat, *Pipistrellus pipistrellus*. *Can. J. Zool* 77: 1393-1401.
- Verkem, S. en T. Moermans. 2002 The influence of artificial light on the emerging time of Geoffrey's bat, *Myotis emarginatus*. Voordracht 1xth European Bat research symposium. 26-30 augustus 2002.

Vliet, F. van der, M. Boonman, A. Boonman, Z. Bruin, E. Jansen en J. Buys 1997. Vleermuizen op Utrechtse buitenplaatsen. Stichting Vleermuisbureau & Stichting tot behoud Particuliere buitenplaatsen.

Warren, R.D. 2002. Hedgerow architecture and its use by bats. Voordracht IXth European Bat research symposium. 26-30 augustus 2002.